



Тел: +381 (0) 30-436-826 *Факс: +381 (0) 30-435-175 *E-mail: institut@irmbor.co.rs
Тел: +381 30-454-152 *Факс: +381 30-435-216 *E-mail: lag@irmbor.co.rs

КОРИСНИК

SERBIA ZIJIN BOR COPPER DOO BOR

ОГРАНАК РББ

Ђорђа Вајферта 29, 19210 Бор

Драган Ђорђевић

dragan.djordjevic@zijinbor.rs

моб: 064 817 80 76

Датум: 24.04.2019.
Date:

Наш знак: 608.417-19.031
Our sign:

Ваш знак: У 1921
Your sign: 25.03.2019.

538/19

ИЗВЕШТАЈ О ИСПИТИВАЊУ бр. 25699-19

ИСПИТИВАЊЕ КВАЛИТЕТА АМБИЈЕНТАЛНОГ ВАЗДУХА У
ОКОЛИНИ ПОГОНА ОГРАНКА РББ,
ZIJIN BOR COPPER DOO BOR



Главни инжењер
Одељење ЗЖСКП

Татјана Апостоловски Трујић, дипл.инж.



Управник
Центар за лабораторије

Др Миленко Љубојевић, научни саветник

Достављено: 1 x Кориснику
1 x Архиви Лабораторије за анализу ганих токова

Дати резултати односе се само на испитане узорке
Жалбе и рекалмације на наш рад можете упутити директору ИРМ
Документ се сме умножавати искључиво као целина уз одобрење управника



<i>Назив документа</i>	ИЗВЕШТАЈ О ИСПИТИВАЊУ бр. 25698-19 ИСПИТИВАЊЕ КВАЛИТЕТА АМБИЈЕНТАЛНОГ ВАЗДУХА У ОКОЛИНИ ПОГОНА ОГРАНКА РББ - ZIJIN BOR COPPER DOO BOR
<i>Пословно име и седиште наручиоца посла</i>	SERBIA ZIJIN BOR COPPER DOO BOR ОГРАНАК РББ Бор
<i>Предмет мерења / испитивања</i>	Испитивање концентрације загађујућих материја у ваздуху у околини погона огранка РББ - SERBIA ZIJIN BOR COPPER DOO BOR: од 05.03.2019. до 01.04.2019: - укупне таложне материје_УТМ
<i>Овлашћење</i>	ДОЗВОЛА за мерење квалитета ваздуха број: 353-01-00693/1/2017 -17 од 03.07.2018. Република Србија, Министарство заштите животне средине
<i>Акредитација</i>	Сертификат о акредитацији акредитационог тела Србије, акредитациони број 01-308 од 05.05.2018.
<i>Пословно име и седиште извршиоца посла</i>	ИНСТИТУТ ЗА РУДАРСТВО И МЕТАЛУРГИЈУ БОР Зелени булевар 35
<i>Технички одговорно лице</i>	Татјана Апостоловски Трујић, главни инжењер
<i>Бор, април 2019.</i>	Архивирано:



*Уговор/Захтев*Захтев корисника бр. Еко-2102/2019 (644) од 21.02.2019.
Понуда бр. 602.417-19.010 (254/19) од 27.02.2019.
Уговор бр. 1921 од 25.03.2019.*Налог за испитивање бр.*

604.417-19.017 од 05.03.2019.

Записи са мерења/узорковања

P031.417-19.099 од 05.03.2019.

Архива

288-ЛАГ-2019

Место узорковања

2R Траиловић Страхиња
3R Радивојевић Крста
4R Србуловић Драгомир
5R Лучановић Павле
6R Бачиловић Драгослав
7R Журкић Чедомир
8R Грујић Б. Драгутин
9R Бећаревић Душан
10R Богдановић Крста
11R Стојановић Драгомир
12R Миловановић Благоје
13R Костадиновић Чедомир
14R Бадић Душан
15R Додић Мирослава
16R Дамјановић Драгутин
17R Илић Драгослав
18R Ђорђевић Младен

*Врста, идентификација и број узорака***УТМ (17 узорка)**

25699-19 RBB_2R
 25699-19 RBB_3R
 25699-19 RBB_4R
 25699-19 RBB_5R
 25699-19 RBB_6R
 25699-19 RBB_7R
 25699-19 RBB_8R
 25699-19 RBB_9R
 25699-19 RBB_10R
 25699-19 RBB_11R
 25699-19 RBB_12R
 25699-19 RBB_13R
 25699-19 RBB_14R
 25699-19 RBB_15R
 25699-19 RBB_16R
 25699-19 RBB_17R

Период узорковања

27 дана (05.03.2019. - 01.04.2019.)

Датум пријема узорака

01.04.2019.

Датум испитивања узорака

01.04.2019. - 11.04.2019.



ПОДАЦИ О ОСОБЉУ

ЛАБОРАТОРИЈА ЗА ХЕМИЈСКА ИСПИТИВАЊА
ОДЕЉЕЊЕ ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ

*Технички одговорно лице:*Татјана Апостоловски Трујић, дипл.инж.,
главни инжењер*Заменик технички одговорног лица*

Др Александра Ивановић, дипл.инж.

*Техничко особље:*Сузана Станковић, дипл.инж.,
руководилац квалитета лабораторија ИРМ

Мр Мирјана Штехарник, дипл.хем.

Јелена Петровић, дипл.хем.
координатор лабораторије

Др Рената Ковачевић, дипл. хем

Марија Думитрашковић, техн.

Иван Милосављевић, техн.

Бојана Лупуловић, техн.

Снежана Стевановић, техн.

Светлана Пајић, техн.

Помоћни радници:

Драгица Ранђеловић, техн.

Снежана Драгићевић, техн.

Александар Миленовић, гимн.

Израда извештаја:

Татјана Апостоловски Трујић, дипл.инж.

Невена Миликић, мастер.инж.менаџ.

*Управник
Центар за лабораторије*

Др Миленко Љубојевић, научни саветник



САДРЖАЈ

1.	ОПШТИ ПОДАЦИ О ОВЛАШЋЕНОЈ СТРУЧНОЈ ОРГАНИЗАЦИЈИ КОЈА ВРШИ МЕРЕЊА.....	6
2.	ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПЕРАТЕРУ У ЧИЈОЈ ЗОНИ УТИЦАЈА СЕ ВРШЕ МЕРЕЊА	7
3.	ИЗВОРИ ЗАГАЂЕЊА	8
4.	ПРОГРАМ МОНИТОРИНГА АМБИЈЕНТАЛНОГ ВАЗДУХА.....	9
5.	ОПИС МАКРОЛОКАЦИЈЕ И МИКРОЛОКАЦИЈЕ	12
6.	МЕТЕОРОЛОШКИ ПАРАМЕТРИ	14
7.	ПОДАЦИ О ПОЛОЖАЈУ МЕРНИХ МЕСТА	16
8.	ПЛАН, МЕСТО И ВРЕМЕ МЕРЕЊА	25
9.	ОПИС УСЛОВА РАДА ПОГОНА/ПОСТРОЈЕЊА У ТОКУ МЕРЕЊА/УЗОРКОВАЊА	26
10.	ПОДАЦИ О ПРИМЕЊЕНИМ ЗАКОНСКИМ РЕГУЛАТИВАМА, СТАНДАРДИМА ЗА МЕРЕЊЕ, МЕРНИМ ПОСТУПЦИМА И ВРСТАМА МЕРНИХ УРЕЂАЈА.....	26
10.1	ЗАКОНСКЕ РЕГУЛАТИВЕ, СТАНДАРДИ И МЕТОДЕ.....	26
10.2	ОДРЕЂИВАЊЕ КОНЦЕНТРАЦИЈЕ ЗАГАЂУЈУЋИХ МАТЕРИЈА	26
10.3	ДЕВИЈАЦИЈЕ У ТОКУ УЗОРКОВАЊА/ИСПИТИВАЊА.....	26
10.4	ОПРЕМА И УРЕЂАЈИ	27
10.5	ЗАГАЂУЈУЋЕ МАТЕРИЈЕ.....	27
11.	РЕЗУЛТАТИ МЕРЕЊА.....	30
12.	ЗАКЉУЧАК.....	34
	БИТНЕ НАПОМЕНЕ	34
	ПРИЛОЗИ	34

**1. ОПШТИ ПОДАЦИ О ОВЛАШЋЕНОЈ СТРУЧНОЈ ОРГАНИЗАЦИЈИ КОЈА ВРШИ МЕРЕЊА****ОВЛАШЋЕНА СТРУЧНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ВРШЕЊЕ МЕРЕЊА КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА - МЕРЕЊЕ НИВОА ЗАГАЂУЈУЋИХ МАТЕРИЈА У ВАЗДУХУ**

Назив	ИНСТИТУТ ЗА РУДАРСТВО И МЕТАЛУРГИЈУ БОР
Адреса	Зелени булевар 35
ПИБ	100627146
Матични број	07130279
Текући рачун	Banka Intesa 160 - 42434 - 38
Телефон	030 436 826
Факс	030 435 175
E-mail	institut@irmbor.co.rs
Радно време	од 07:00 до 15:00 h (понедељак - петак)
Лице за контакт	Татјана Апостоловски Трујић, дипл.инж.мет. Главни инжењер 030 454 152 064 1734 862 tatjana.trujic@irmbor.co.rs





2. ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПЕРАТЕРУ У ЧИЈОЈ ЗОНИ УТИЦАЈА СЕ ВРШЕ МЕРЕЊА

Назив	„SERBIA ZIJIN BOR COPPER DOO BOR“ ОГРАНАК РББ
Адреса	Ђорђа Вајферта 29, 19210 Бор
ПИБ	100570195
Матични број	07130562
Телефон	(030) 423-874 (030) 421-574
Лице за контакт	Драган Ђорђевић dragan.djordjevic@zijinbor.rs моб: 064 817 80 76
Оператер у чијој зони утицаја се врше мерења	Огранак РББ - ZIJIN BOR COPPER DOO BOR
Врста мерења	Испитивање концентрације загађујућих материја у ваздуху у зони утицаја погона Огранка РББ: од 05.03.2019. до 01.03.2019: - укупне таложне материје_УТМ



ZiJin

底色为白色或浅色情况下使用



3. ИЗВОРИ ЗАГАЂЕЊА

У оквиру погона Огранка РББ - ZIJIN BOR COPPER DOO BOR, налази се површински коп Церово 1, површински коп Велики Кривељ и флотациско јаловиште Велики Кривељ.

ПОВРШИНСКИ КОП ЦЕРОВО

Рудно поље „Мали Кривељ - Церово“ удаљено је од Бора око 13 km и представља наставак борског рудног поља у сливу Кривељске реке. У оквиру овог рудног поља налазе се лежишта бакра „Краку Бугареску - Цементација“ са рудним телима Церово 1 (Цементација 1), Церово 2 (Цементација 2) и лежиште Церово са рудним телима Церово Примарно и Дренова са сулфидном рудом, погодном за припрему, док рудна тела Церово 3 и Церово 4, која припадају лежишту „Краку Бугареску - Цементација“ садрже оксидну руду.

У оквиру лежишта бакра „Краку Бугареску - Цементација“, налази се површински коп „Церово 1. Површински коп Церово 1 повезан је са селом Мали Кривељ макадамским путем у дужини од 2 km. Од површинског копа „Велики Кривељ“, лежиште „Краку Бугареску - Цементација“ удаљено је око 4 km.

ПОВРШИНСКИ КОП ВЕЛИКИ КРИВЕЉ

Површински коп „Велики Кривељ“ налази се североисточно од Бора на удаљености 3 km ваздушне линије. У близини површинског копа је истоимено село по коме је лежиште добило име. Близу површинског копа изграђена је и флотација са флотацијским јаловиштем и другим пратећим објектима (радионица за тешка и лака возила и пумпна станица за течна горива) неопходни за експлоатацију и припрему руде.

ФЛОТАЦИЈСКО ЈАЛОВИШТЕ ВЕЛИКИ КРИВЕЉ

Флотацијско јаловиште Велики Кривељ је јаловиште долиноског типа и заузима простор у бившем кориту Кривељске реке. Низводно од јаловишта налази се село Оштрељ, а узводно тракасти транспортни систем за транспорт јаловине са Кривељског копа до старог површинског копа у Бору и површински коп Велики Кривељ.





4. ПРОГРАМ МОНИТОРИНГА АМБИЈЕНТАЛНОГ ВАЗДУХА

Сходно циљевима испитивања, Програмом се утврђују:

1. Параметри испитивања
2. Број и размештај мерних места
3. Период испитивања
4. Учесталост узимања узорка
5. Обрада података и извештавање

➤ Параметри испитивања

1. Укупне таложне материје	UTM mg/(m ² ·dan)			
1.1 Течна фаза	pH	SO ₄ ²⁻ mg/(m ² ·dan)	Растворне материје mg/(m ² ·dan)	
1.2 Чврста фаза	Нерастворне материје mg/(m ² ·dan)	Сагориве материје mg/(m ² ·dan)	Пепео mg/(m ² ·dan)	
1.3 Тешки метали у УТМ	Pb μg/(m ² ·dan)	Cd μg/(m ² ·dan)	As μg/(m ² ·dan)	Ni μg/(m ² ·dan)

➤ Број и размештај мерних места

МЕРНО МЕСТО						Параметри испитивања
Ознака	Назив	Управни округ	Тип станице	Координате	Надм. висина (m)	УТМ (1; 1.1; 1.2; 1.3)
2R	Траиловић Страхиња	Борски	И	N 44°08'57.666" E 22°02'51.455"	383	
3R	Радовојевић Крста	Борски	И	N 44°09'15.169" E 22°02'00.371"	405	
4R	Србуловић Драгомир	Борски	И	N 44°09'48.553" E 22°02'14.735"	445	
5R	Лучановић Павле	Борски	И	N 44°09'14.462" E 22°03'41.230"	478	
6R	Бачиловић Драгослав	Борски	И	N 44°08'24.923" E 22°02'18.735"	505	
7R	Журкић Чедомир	Борски	И	N 44°07'46.836" E 22°03'12.985"	460	
8R	Грујић Б. Драгутин	Борски	И	N 44°08'14.013" E 22°03'59.202"	363	
9R	Бећаревић Душан	Борски	И	N 44°08'39.761" E 22°05'23.771"	455	
10R	Богдановић Крста	Борски	И	N 44°07'03.677" E 22°05'01.816"	540	

N - северна географска ширина
E - источна географска дужина
И - индустријски



➤ Број и размештај мерних места

МЕРНО МЕСТО						Параметри испитивања
Ознака	Назив	Управни окр г	Тип станице	Координате	Надм. висина (m)	УТМ (1; 1.1; 1.2; 1.3)
11R	Стојановић Драгомир	Борски	И	N 44°06'53.917" E 22°06'11.032"	415	
12R	Миловановић Благоје	Борски	И	N 44°08'20.959" E 22°06'31.662"	56	
13R	Костадиновић Чедомир	Борски	И	N 44°06'31.360" E 22°08'02.105"	467	
14R	Бадић Душан	Борски	И	N 44°04'50.223" E 22°08'18.165"	427	
15R	Додић Мирослава	Борски	И	N 44°04'23.162" E 22°09'22.061"	360	
16R	Дамјановић Драгутин	Борски	И	N 44°04'29.442" E 22°09'37.813"	334	
17R	Илић Драгослав	Борски	И	N 44° 04'18.828" E 22° 10'35.859"	245	
18R	Ђорђевић Младен	Борски	И	N 44° 1.8785' E 22° 12.9281'	197	

N - северна географска ширина

E - источна географска дужина

И - индустријски

➤ Период испитивања

МЕРНО МЕСТО		Параметри испитивања	Период испитивања
Ознака	Назив	УТМ (1; 1.1; 1.2; 1.3)	
2R	Траиловић Страхиња		март - децембар 2019. год.
3R	Радивојевић Крста		
4R	Србуловић Драгомир		
5R	Лучановић Павле		
6R	Бачиловић Драгослав		
7R	Журкић Чедомир		
8R	Грујић Б. Драгутин		
9R	Бећаревић Душан		
10R	Богдановић Крста		
11R	Стојановић Драгомир		
12R	Миловановић Благоје		
13R	Костадиновић Чедомир		
14R	Бадић Душан		
15R	Додић Мирослава		
16R	Дамјановић Драгутин		
17R	Илић Драгослав		
18R	Ђорђевић Младен		



➤ Учесталост узимања узорка

Р. бр.	МЕРНО МЕСТО		Параметри испитивања	Учесталост узимања узорка
	Ознака	Назив	УТМ (1; 1.1; 1.2; 1.3)	
1.	2R	Траиловић Страхиња		Месечном динамиком (30±2 дана)
2.	3R	Радивојевић Крста		
3.	4R	Србуловић Драгомир		
4.	5R	Лучановић Павле		
5.	6R	Бачиловић Драгослав		
6.	7R	Журкић Чедомир		
7.	8R	Грујић Б. Драгутин		
8.	9R	Бећаревић Душан		
9.	10R	Богдановић Крста		
10.	11R	Стојановић Драгомир		
11.	12R	Миловановић Благоје		
12.	13R	Костадиновић Чедомир		
13.	14R	Бадић Душан		
14.	15R	Додић Мирослава		
15.	16R	Дамјановић Драгутин		
16.	17R	Илић Драгослав		
17.	18R	Ђорђевић Младен		

➤ Обрада података и извештавање

Место/Уговор бр.	Ознака ММ	Приказ обрађених података за следеће параметре испитивања	Динам ка извештавања	Достава Извеш аја	
SERBIA ZIJIN BOR COPPER DOO BOR (ОГРАНАК РББ)/ Уговор бр. 1921 од 25.03.2019. бр. 395/19 од 22.03.2019.	2R	УТМ (mg/m ² /d)	Месечном динамиком - доставом папирног извештаја - путем електронске поште	- Наручиоцу испитивања (SERBIA ZIJIN BOR COPPER DOO BOR, ОГРАНАК РББ)	
	3R				
	4R				
	5R	Течна фаза: рН, SO ₄ ²⁻ (mg/m ² /d), Растворне материје (mg/m ² /d)			
	6R				
	7R				
	8R	Чврста фаза: Нерастворне материје (mg/m ² /d), Сагориве материје (mg/m ² /d), Пепео (mg/m ² /d)			
	9R				
	10R				
	11R	Тешки метали у УТМ: Pb (µg/m ² /d) Cd (µg/m ² /d) As (µg/m ² /d) Ni (µg/m ² /d)			
	12R				
	13R				
	14R				
	15R				
	16R				
	17R				
	18R				



5. ОПИС МАКРОЛОКАЦИЈЕ И МИКРОЛОКАЦИЈЕ

МАКРОЛОКАЦИЈА ПОДРУЧЈА

Опис



Град Бор налази се у источном делу Републике Србије, заузима површину од 856 km². Граничи се са општинама Мајданпек, Неготин, Зајечар, Болевац, Деспотовац и Жагубица. Бор је рударски и индустријски град са развијеном обојеном металургијом и налази се на приближно 245 km југоисточно од Београда.

На територији града Бора, према попису становништва из 2011. године, живи 50159 становника. Град обухвата следећа насеља: Бор (град), Брестовац, Бучје, Горњане, Доња Бела Река, Злот, Кривељ, Лука, Метовница, Оштрељ, Слатина, Танда, Топла и Шарбановац.

Друмским и железничким саобраћајем град Бор повезан је са Дунавом, Коридором X и са међународним прелазима ка Румунији и Бугарској.

Бор је железничким саобраћајем повезан са Нишом, Београдом и Неготином, односно Праховом.

На истражном подручју налази се цивилни аеродром који последњих година није у функцији.

Подручје Бора и околине налази се на око 350-400 m надморске висине са географским координатама 44°05'N и 22°06'E, окружено шумовитим Хомолским планинама са запада и северозападне стране, док се на североистоку пружа Дели Јован.

На северу, у правцу NW-SE, пружа се масив Малог и Великог Крша (1148 m), удаљен од Бора десетак километара, док се на северозападу, скоро на истом одстојању, налази Црни Врх (1127 m) са правцем пружања од SE према SW. Између ове две планине налази се Кривељска долина кроз коју најчешће струји свеж ваздух према Великом Кривељу и Бору.

Са западне стране, подручје је заштићено Кучајским планинама, док се на југозападној страни налази В.Маљеник (1158 m).

На северу и североистоку уздиже се Велики Крш са гребенима (Злот 1136 m, Голи Крш 779 m) и Дели Јован (Црни Врх 1135 m).



Слика 1. Макролокација града Бор

МИКРОЛОКАЦИЈА

Опис



Рудно поље „Мали Кривељ - Церово“ представља наставак борског рудног поља у сливу Кривељске реке.

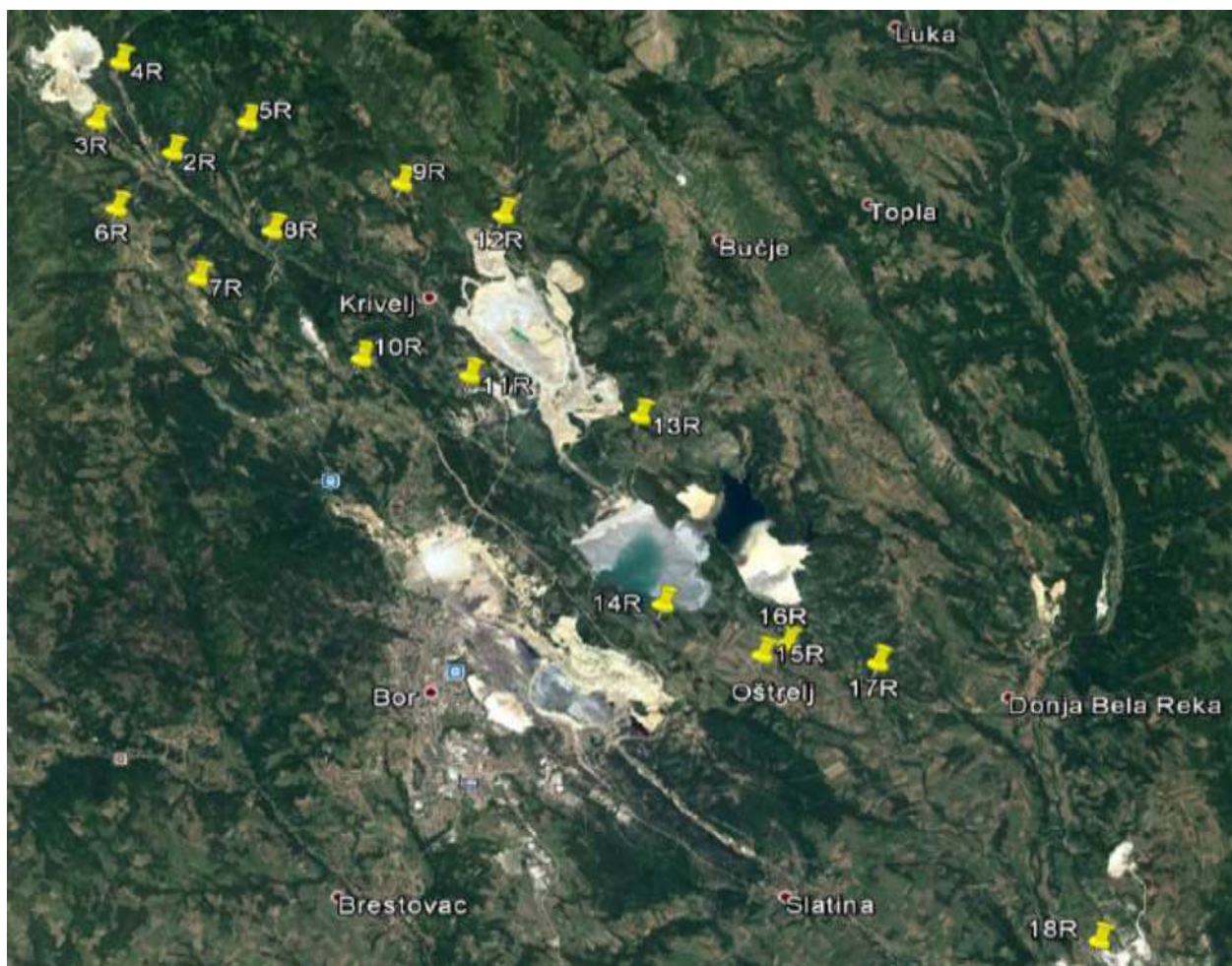
Површински коп „Велики Кривељ“ налази се североисточно од Бора. У близини површинског копа је истоимено село по коме је лежиште добило име. Најзначајнија насељена места у околини лежишта су села Велики Кривељ и Оштрељ и град Бор. Са овим местима, површински коп је повезан асфалтним путевима који су проходни током целе године.

Флотацијско јаловиште Велики Кривељ заузима простор у бившем кориту Кривељске реке. Низводно од јаловишта налази се село Оштрељ, а узводно тракасти транспортни систем за транспорт јаловине са Кривељског копа до старог површинског копа у Бору и површински коп Велики Кривељ.

Удаљеност од насеља

Површински коп „Велики Кривељ“ налази се североисточно од Бора на удаљености 3 km ваздушне линије, а рудно поље „Мали Кривељ - Церово“ удаљено је од Бора око 13 km.

Удаљеност насеља Мали Кривељ од површинског копа Церово 1 износи 2 km, а од површинског копа Велики Кривељ 4 km.



Слика 2. Локација површинског копа Велики Кривељ и мерних места за узимање узорака



6. МЕТЕОРОЛОШКИ ПАРАМЕТРИ

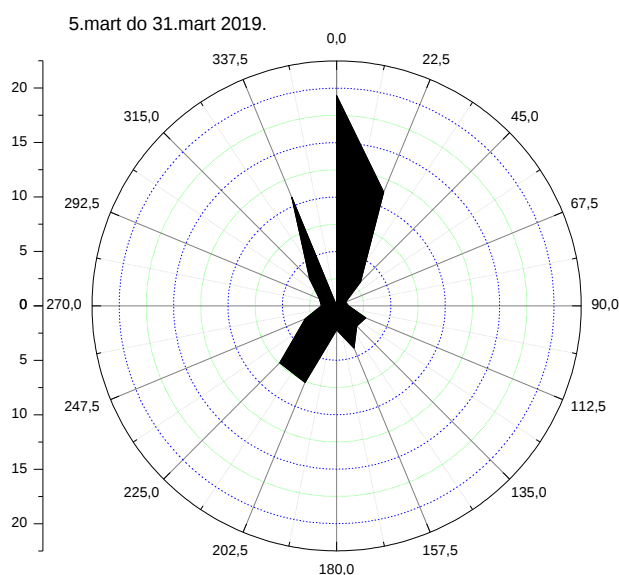
На климатске прилике у Борском региону, где спада подручје Великог Кривеља и Церова, утичу планински масиви:

- ✓ Карпати на северу,
- ✓ Хомољске планине на западу и
- ✓ отвореност овог региона на истоку према Влашкој низији преко које у зимском периоду врше продори хладних и сувих континенталних ваздушних маса из југоисточне Европе као и утицај антициклона из Сибира.

Бор са околином сматра се источном периферијом кошавског подручја и током зиме доминирају ветрови из источног квадранта због чега су зиме хладне са доста снега, док су лета сува и топла са мало падавина у вегетацијском периоду. Утицај на оскудне падавине за време лета има положај Хомољских планина на западу, које затварају приступ западним - атланским струјањима.

На квалитет ваздуха једног подручја, поред концентрације загађујућих материја, велики утицај имају и метеоролошки параметри: температура ваздуха, ваздушни притисак, влажност ваздуха, правац и брзина ветра, одсуство ветра, количина падавина, присуство магле.

На слици 3 дат је графички приказ руже ветрова - средње јачине и брзина ветрова из појединих праваца (16 смерова: N, NNE, NE, ENE, E, ESE, SE, SSE, S, SSW, SW, WSW, W, WNW, NW, NNW), за период узорковања таложних материја од 05.03. до 01.04.2019.



Слика 3. Графички приказ руже ветра за период узорковања од 05.03. до 01.04.2019.

**МЕТЕОРОЛОШКИ ПАРАМЕТРИ**

Приказ временских прилика у периоду узорковања (05.03.-01.04.2019.) у зони утицаја погона огранка РББ
подаци преузети <http://www.amskv.sepa.gov.rs/> (Бор-Институт - СЕПА)

Датум	Максимална температура (°C)	Минимална температура (°C)	Средња температура (°C)	Просечна влажност ваздуха (%)	Притисак hPa)
05.03.2019.	12.1	6.6	9.9	60	964.7
06.03.2019.	14.6	5.3	9.7	60	971.3
07.03.2019.	13.2	3.	8.0	58	973.0
08.03.2019.	19.7	5.8	12.9	50	971.0
09.03.2019.	15.3	10.2	12.6	66	974.3
10.03.2019.	19.8	11.2	15.3	43	969.3
11.03.2019.	13.6	2.1	7.8	70	966.4
12.03.2019.	7.3	1.0	3.8	75	969.0
13.03.2019.	8.3	-1.2	3.9	73	970.3
14.03.2019.	6.1	1.2	3.9	82	964.9
15.03.2019.	11.5	-0.2	6.1	66	962.2
16.03.2019.	16.2	6.0	10.5	61	964.5
17.03.2019.	22.5	5.6	14.0	55	967.7
18.03.2019.	22.9	7.9	14.9	44	965.5
19.03.2019.	15.1	6.1	10.1	61	971.5
20.03.2019.	10.7	5.1	7.8	66	979.7
21.03.2019.	11.2	4.7	7.9	71	985.0
22.03.2019.	16.2	2.7	10.6	47	981.9
23.03.2019.	17.9	6.7	13.0	50	976.9
24.03.2019.	20.2	4.9	12.3	45	974.8
25.03.2019.	20.6	6.1	13.5	39	964.3
26.03.2019.	11.4	5.9	8.4	52	969.8
27.03.2019.	11.5	4.2	7.7	42	976.1
28.03.2019.	11.9	2.8	6.5	45	980.7
29.03.2019.	14.7	1.9	8.7	41	979.9
30.03.2019.	17.0	5.2	10.8	46	977.0
31.03.2019.	19.6	4.7	12.7	46	971.8
01.04.2019.	20.4	6.9	14.1	43	968.8

**7. ПОДАЦИ О ПОЛОЖАЈУ МЕРНИХ МЕСТА**

МЕРНО МЕСТО	25699-19 RBB_2R	25699-19 RBB_3R
Положај и опис	Траиловић Страхиња	Радивојевић Крста
Координате	N 44°08'57.666 E 22°02'51.455	N 44°09'15.169 E 22°02'00.371
Надморска висина	383 m	405 m

*Слика 4. Изглед мерног места 25699-19 RBB_2R**Слика 5. Изглед мерног места 25699-19 RBB_3R*



МЕРНО МЕСТО	25699-19 RBB_4R	25699-19 RBB_5R
Положај и опис	Србуловић Драгомир	Лучановић Павле
Координате	N 44°09'48.553 E 22°02'14.735	N 44°09'14.462 E 22°03'41.230
Надморска висина	445 m	478 m



Слика 6. Изглед мерног места 25699-19 RBB_4R



Слика 7. Изглед мерног места 25699-19 RBB_5R



МЕРНО МЕСТО	25699-19 RBB_6R	25699-19 RBB_7R
Положај и опис	Бачиловић Драгослав	Журкић Чедомир
Координате	N 44°08'24.923 E 22°02'18.735	N 44°07'46.836 E 22°03'12.985
Надморска висина	505 m	460 m



Слика 8. Изглед мерног места 25699-19 RBB_6R



Слика 9. Изглед мерног места 25699-19 RBB_7R



МЕРНО МЕСТО	25699-19 RBB_8R	25699-19 RBB_9R
Положај и опис	Грујић Б. Драгутин	Бећаревић Душан
Координате	N 44°08'39.761 E 22°05'23.771	N 44°08'39.761 E 22°05'23.771
Надморска висина	363 m	455 m



Слика 10. Изглед мерног места 25699-19 RBB_8R



Слика 11. Изглед мерног места 25699-19 RBB_9R



МЕРНО МЕСТО	25699-19 RBB_10R	25699-19 RBB_11R
Положај и опис	Богдановић Крста	Стојановић Драгомир
Координате	N 44°07'03.677 E 22°05'01.816	N 44°06'53.917 E 22°06'11.032
Надморска висина	540 m	415 m



Слика 12. Изглед мерног места 25699-19 RBB_10R



Слика 13. Изглед мерног места 25699-19 RBB_11R



МЕРНО МЕСТО	25699-19 RBB_12R	25699-19 RBB_13R
Положај и опис	Миловановић Благоје	Костадиновић Чедомир
Координате	N 44°08'20.959 E 22°06'31.662	N 44°06'31.360 E 22°08'02.105
Надморска висина	566 m	467 m



Слика 14. Изглед мерног места 25699-19 RBB_12R



Слика 15. Изглед мерног места 25699-19 RBB_13R



МЕРНО МЕСТО	25699-19 RBB_14R	25699-19 RBB_15R
Положај и опис	Бадић Душан	Додић Мирослава
Координате	N 44°04'50.223 E 22°08'18.165	N 44°04'23.162 E 22°09'22.061
Надморска висина	427 m	360 m



Слика 16. Изглед мерног места 25699-19 RBB_14R



Слика 17. Изглед мерног места 25699-19 RBB_15R



МЕРНО МЕСТО	25699-19 RBB_16R	25699-19 RBB_17R
Положај и опис	Дамјановић Драгутин	Илић Драгослав
Координате	N 44°04'29.442 E 22°09'37.813	N 44°04'18.828 E 22°10'35.859
Надморска висина	334 m	245 m



Слика 18. Изглед мерног места 25699-19 RBB_16R



Слика 19. Изглед мерног места 25699-19 RBB_17R



МЕРНО МЕСТО	25699-19 RBB_18R
Положај и опис	Ђорђевић Младен
Координате	N 44°1.8785' E 22°12.9281'
Надморска висина	197 m



Слика 20. Изглед мерног места 25699-19 RBB_18R



8. ПЛАН, МЕСТО И ВРЕМЕ МЕРЕЊА

Испитивање квалитета ваздуха у зони утицаја погона Огранка РББ - ZIJIN BOR COPPER DOO BOR спроведено је у циљу добијања података неопходних за правилан одабир мера у циљу заштите и унапређења здравља људи и очувања животне средине, а у складу са одредбама *Закона о заштити ваздуха* („Сл.гласник РС“ бр. 36/09 и 10/13), *Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха* („Сл.гласник РС“ бр. 75/10, 11/10 и 63/13) и уговореним обавезама дефинисаним:

- Захтевом корисника бр.Еко-2102/2019 (644) од 21.02.2019.
- Понудом бр. 602.417-19.010 (254/19) од 27.02.2019.
- Уговором бр. 1921 од 25.03.2019.

Институт за рударство и металургију Бор поседује сертификат о акредитацији, под акредитационим бројем 01-308 којим се потврђује да је, у току 2019. године, организација испуњавала захтеве стандарда ISO/IEC 17025:2006 за обављање послова испитивања који су специфицирани у Решењу о утврђивању обима акредитације.

Такође, као гаранцију успешности система менаџмента квалитетом, ИРМ Бор поседује сертификате ISO 9001, EN ISO 14001, OHSAS 18001, као и дозволу за мерење квалитета ваздуха бр. 353-01-00693/1/2017-17 од 03.07.2018. издату од Министарства заштите животне средине Републике Србије.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ИЗВРШЕНОМ МЕРЕЊУ

Зона утицаја	Производни погони Огранка РББ - ZIJIN BOR COPPER DOO BOR
Мерене загађујуће материје	✓ Укупне таложне материје (УТМ)
Период узорковања	од 05.03.2019. до 01.04.2019.
Места мерења / узорковања	17 локације за узимање узорака
Број узорака	✓ Укупне таложне материје - 17 узорака
Врста мерења	Испитивањ квалитета амбијенталног ваздуха у зони итицаја погона Огранка РББ - SERBIA ZIJIN BOR COPPER DOO BOR

**9. ОПИС УСЛОВА РАДА ПОГОНА/ПОСТРОЈЕЊА У ТОКУ МЕРЕЊА/УЗОРКОВАЊА**

Опис	Погони огранка РББ - ZIJIN BOR COPPER DOO BOR
Напомена:	Служба екологије SERBIA ZIJIN BOR COPPER DOO BOR, уз сагласност руководства, остаје при форми досадашњих извештаја без давања додатних података о опреми, производњи и остало.

10. ПОДАЦИ О ПРИМЕЊЕНИМ ЗАКОНСКИМ РЕГУЛАТИВАМА, СТАНДАРДИМА ЗА МЕРЕЊЕ, МЕРНИМ ПОСТУПЦИМА И ВРСТАМА МЕРНИХ УРЕЂАЈА**10.1 ЗАКОНСКЕ РЕГУЛАТИВЕ, СТАНДАРДИ И МЕТОДЕ**

SRPS EN ISO 10523:2016	Одређивање рН-вредности (потенциометријска метода)
EPA 9038:1986	Одређивање садржаја сулфата (турбидиметријска метода)
SRPS EN 27888:2009	Одређивање електричне проводности (кондуктометријска метода)
QI-a.10 ¹⁾	Узорковање таложних материја Одређивање садржаја растворних материја (гравиметрија) Одређивање садржаја нерастворних материја (филтрирање) Одређивање садржаја сагоривих материја (спаљивање) Одређивање садржаја пепела (гравиметрија) Одређивање садржаја укупних таложних материја (рачунски поступак)
SRPS EN 15841:2011	Стандардна метода за одређивање арсена, кадмијума, олова и никла из таложних материја (техника испитивања ICP-MS)

¹⁾ обимом акредитације није обухваћен део одређивања, већ узорковање за QI-a.10**10.2 ОДРЕЂИВАЊЕ КОНЦЕНТРАЦИЈЕ ЗАГАЂУЈУЋИХ МАТЕРИЈА**

Загађујућа материја	Опрема
✓ Укупне таложне материје у ваздуху	Бергерхоф-ов (Bergerhoff) колектор Турбидиметар MICRO 100IR Мерач рН, температуре и електричне проводности ICP-MS

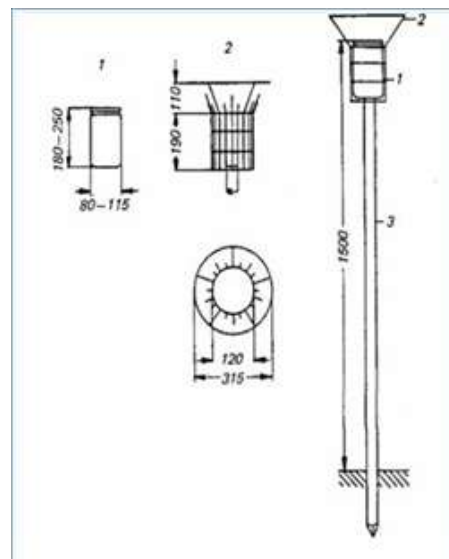
10.3 ДЕВИЈАЦИЈЕ У ТОКУ УЗОРКОВАЊА/ИСПИТИВАЊА

Загађујућа материја која није мерена	-
Мерења у складу са методама	Да
Девијација (у току узорковања)	-

10.4 ОПРЕМА И УРЕЂАЈИ

Узоркивач амбијенталног ваздуха - суспендованих шестица

Тип	Бергерхоф-ов (Bergerhoff) колектор
Примена	Узорковање укупних таложних материја у ваздуху
	1 - седиментатор
	2 - заштитна корпа
	3 - стуб



Слика 21. Изглед Bergerhoff колектора

10.5 ЗАГАЂУЈУЋЕ МАТЕРИЈЕ

УКУПНЕ ТАЛОЖНЕ МАТЕРИЈЕ (УТМ)

Укупна таложна материја (УТМ) је укупна маса загађујућих материја, која се гравитацијом или испирањем са падавинама из атмосфере, таложи на тло, вегетацију, воду, објекте и сл., на одређеном подручју у одређеном времену.

У таложним материјама преовлађују лебдеће честице аеродинамичког пречника већег од 10 μm које су претешке да би се задржале у ваздуху, те се стога таложе на површинама релативно близу извора истих, зависно од њихове величине, густине, температуре, брзине емисије из извора, брзине ветра и влажности ваздуха. Честице аеродинамичког пречника већег од 10 μm су прекрупне да би се удисањем могле унети у респираторни тракт човека, те се оне заустављају на носним длачицама или се таложе на слузокожи носа, ждрела и грла, након чега се механички отклањају кијањем, брисањем носа или гутањем. Ипак, није занемарљива чињеница да крупне честице нарушавају квалитет околног ваздуха, као и да се таложе на површини биљака где могу затворити стоме и отежати нормалан развој биљке, онечишћују тло и површинске воде и тако на посредан начин неповољно делују и на човека.

Сакупљање укупних таложних материја врши се једноставним уређајима, тзв. „Begerhoff“-овим колекторима. Овај колектор је заправо цилиндрична пластична посуда са отвором одређеног пречника и запремине, која се на терену излаже атмосферском утицају у времену од 30 ± 2 дана, након чега се узорци транспортују у лабораторију где се након поступка припреме узорка, гравиметријском методом одређује количина исталожене материје у узорку. У узорку се одређује:

- ✓ укупна количина таложне материје (УТМ)
- ✓ садржај метала (As, Cd, Ni, Pb, Ca, Mg, Mn, Zn, ...)

Из узорка се могу анализирати и други елементи и параметри релевантни за одређено подручје.



ЗАГАЂУЈУЋЕ МАТЕРИЈЕ

ОЛОВО

Порекло: У прошлости, највећи извор олова била су моторна возила. Од када је оловни бензин повучен из продаје, емисија олова смањена је за око 98%. У новије време, највећи извор олова у атмосферу потиче од прераде метала. Највеће концентрације олова у ваздуху су карактеристичне за подручја у близини топионица црних и обојених метала и произвођача батерија.

Утицај на здравље људи: Олово може да оштети бубреге, јетру, нервни систем и друге органе. Може изазвати неуролошка оштећења као што су ментална блокада, ретардација и поремећај у понашању. Чак и у малим дозама, олово може утицати на оштећење нервног система фетуса и мале деце, а последица тога је смањени IQ и проблеми са учењем. Новија истраживања такође показују да олово утиче на појаву високог крвног притиска и срчаних обољења.

АРСЕН

Порекло: Арсен се јавља у облику бројних неорганских и органских једињења. Антропогени извори производе око три четвртине укупних емисија арсена у атмосферу. Значајне количине арсена потичу из процеса сагоревања горива (мрки угаљ, камени угаљ и тешка уља), индустрије гвожђа и челика и производње бакра и цинка. Највећи природни извори арсена су: вулканске активности, пожари, процеси распадања минерала и активности микроорганизама (у мочварним и влажним областима). Арсен се углавном јавља у финим фракцијама суспендованих честица (пречника до 2.5 μm), које се могу преносити на велике удаљености и као такве могу лако да продру у респираторни систем. Скоро сви облици арсена у ваздуху су у виду честица са аеродинамичким пречником до 10 μm .

Утицај на здравље људи: Неоргански арсен може изазвати акутне, под-акутне или хроничне ефекте (са утицајем на цео организам или са локалним утицајем). У условима инхалационе изложености арсену, критични ефекат на здравље је изазивање рака плућа.

КАДМИЈУМ

Порекло: 90% од укупне емисије кадмијума у атмосферу потиче из антропогених извора. Углавном из производње гвожђа и челика, металургије обојених метала, од спаљивања отпада и сагоревања фосилних горива (мрког угља, каменог угља и тешког лож уља). Емисије из саобраћаја су мање значајне. Преосталих 10% од укупне емисије кадмијума у атмосферу потиче од природних извора (углавном од вулканских активности). Кадмијум који се јавља у финим фракцијама суспендованих честица (пречника до 2.5 μm) има изразито негативан ефекат на људско здравље. Кадмијум је углавном присутан у фракцијама честица до 10 μm , а минимална количина кадмијума се налази у честицама пречника изнад 10 μm .

Утицај на здравље људи: У условима дуготрајне изложености кадмијуму, критични ефекат на здравље је оштећење бубрега. Канцерогени ефекат кадмијума потврђен је у експериментима на животињама, а код људи је, за сада, тај ефекат делимично потврђен.



ЗАГАЂУЈУЋЕ МАТЕРИЈЕ

НИКЛ

Порекло: Никл је пети најзаступљенији елемент у земљином језгру, док је процентуални удео никла у земљиној кори нижи. Три четвртине укупних емисија никла потичу од главних антропогених извора (сагоревање тешких уља, ископавање руде никла и прерада, спаљивање отпада и производња гвожђа и челика). Главни природни извори никла су копнена прашина и вулканска активност. Никл се јавља у атмосферским аеросолима у виду неколико хемијских једињења која се разликују по својој токсичности за људско здравље и екосистеме. Око 70% суспендованих честица које садрже никл припадају фракцији пречника мањег од 10 μm . Ове честице се могу преносити на велике удаљености. Осталих 30 % суспендованих честица које садрже никл припадају фракцијама са пречником већим од 10 μm и брзо се таложе у близини извора.

Утицај на здравље људи: Најчешћи ефекат који никл изазива је алергијски дерматитис, а потврђено је и његово канцерогено дејство.



11. РЕЗУЛТАТИ МЕРЕЊА

ОЦЕЊИВАЊЕ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Анализа резултата са оценом у односу на граничну вредност и максимално дозвољену концентрацију извршена је у складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл.гласник РС“ бр. 75/10, 11/10 и 63/13):

Прилог XV - Одељак А -Максимално дозвољене концентрације.

За укупне таложне материје, за период усредњавања - 1 месец, прописана је максимално дозвољена концентрација од 450 mg/m²/дан.

Табеларни приказ вредности параметара течне и чврсте фазе таложних материја, у периоду узорковања март 2019., на 17 мерних локација, у зони утицаја погона Огранка РББ - ZIJIN BOR COPPER DOO BOR (концентрације су приказане у mg/m²/дан)



Период узорковања: 05.03. - 01.04.2019. (27 дана)

Ознака узорка	Мерно место	ТАЛОЖНЕ МАТЕРИЈЕ ТЕЧНА ФАЗА				ТАЛОЖНЕ МАТЕРИЈЕ ЧВРСТА ФАЗА		
		pH	Електрична проводност μS/cm	SO ₄ ⁻² mg/(m ² ·dan)	Растворне материје mg/(m ² ·dan)	Нерастворне материје mg/(m ² ·dan)	Сагориве материје mg/(m ² ·dan)	Пепео mg/(m ² ·dan)
2	2R	8.2	55.4	0.4	23.3	81.6	3.1	78.4
3	3R	8.4	27.7	0.4	11.7	23.7	19.8	4.0
4	4R	8.2	46.9	0.4	20.0	93.6	21.6	72.0
5	5R	8.1	46.6	0.4	30.0	34.3	18.9	15.4
6	6R	8.2	26.7	0.4	7.5	13.3	4.2	9.2
7	7R	8.1	33.9	0.4	15.8	29.5	25.6	4.0
8	8R	8.1	29.6	0.4	13.3	98.8	41.2	57.6
9	9R	8.0	37.2	0.4	21.6	27.3	23.7	3.5
10	10R	7.9	52.8	0.4	25.0	38.3	1.0	37.2
11	11R	7.7	72.8	0.4	23.3	68.0	18.9	49.1
12	12R	7.8	38.1	0.4	99.0	19.1	11.4	7.7
13	13R	7.8	43.8	1.2	15.0	43.7	19.8	23.9
14	14R	7.6	63.8	0.4	29.1	129.0	4.2	124.8
15	15R	нестала 2 седиментатора од 2 постављена						
16	16R	7.5	98.1	0.8	26.6	152.7	26.8	125.9
17	17R	7.4	122.8	0.4	38.3	277.6	103.2	174.4
18	18R	нестао 1 седиментатор од 2 постављена						
Техника испитивања:	pH-metar	K	NTU	G	F	S	G	
Стандард:	SRPS EN ISO 10523:2016	SRPS EN 27888:2009	EPA 9038:1986	QI-a.10 ⁴⁾	QI-a.10 ⁴⁾			
Мерна несигурност (%)	±2,7	±1,8	±2,0	±29.3	±28.4			


Табеларни приказ вредности укупних таложних материја и метала у УТМ, у периоду узорковања март 2019., на 17 мерних локација, у зони утицаја погона Огранка РББ - ZIJIN BOR COPPER DOO BOR
(концентрације УТМ приказане су у $\text{mg}/\text{m}^2/\text{дан}$)(концентрације метала приказане су у $\mu\text{g}/\text{m}^2/\text{дан}$)

Период узорковања: 05.03. - 01.04.2019. (27 дана)

Ознака узорка	Мерно место	Pb $\mu\text{g}/(\text{m}^2\text{дан})$	Cd $\mu\text{g}/(\text{m}^2\text{дан})$	Ni $\mu\text{g}/(\text{m}^2\text{дан})$	As $\mu\text{g}/(\text{m}^2\text{дан})$	Укупне таложне материје $\text{mg}/(\text{m}^2\text{дан})$
2/1	2R	2.8	0.11	2.4	1.94	104.9
3/1	3R	1.0	0.07	1.1	1.12	35.4
4/1	4R	2.2	0.05	0.5	1.17	113.6
5/1	5R	2.5	0.07	1.3	0.93	64.3
6/1	6R	1.1	0.04	0.5	0.46	20.8
7/1	7R	2.9	0.08	2.2	1.38	45.4
8/1	8R	6.8	0.11	1.6	3.00	112.2
9/1	9R	2.1	0.07	0.4	1.52	48.9
10/1	10R	7.0	0.15	0.9	2.48	63.3
11/1	11R	2.4	0.07	0.7	1.19	91.3
12/1	12R	1.6	0.06	0.3	0.75	118.2
13/1	13R	1.5	0.06	0.2	0.82	58.7
14/1	14R	7.1	0.18	1.4	3.02	158.1
15/1	15R	нестала 2 седиментатора од 2 постављена				
16/1	16R	2.4	0.12	0.2	1.15	179.4
17/1	17R	5.1	0.09	1.5	1.63	315.9
18/1	18R	14.2	0.27	5.4	6.34	152.5

Техника	ICP-MS				R
Стандард:	SRPS EN 15841:2011				QI-a.10 ⁴⁾
Мерна несигурност (%)	±38.9	±54.3	±41.0	±37.3	±28.5
					МДК
					450

⁴⁾ обимом акредитације није обухваћен део одређивања, већ само узорковање за QI-a.10



Оцењивање резултата мерења концентрације УТМ

Загађујућа материја	Мерно место	Резултати мерења концентрације загађујуће материје [mg/m ² /dan]	МДК* [mg/m ² /dan]	Оцена резултата
УТМ	2R	104.9	450	Усклађено
	3R	35.4		Усклађено
	4R	113.6		Усклађено
	5R	64.3		Усклађено
	6R	20.8		Усклађено
	7R	45.4		Усклађено
	8R	112.2		Усклађено
	9R	48.9		Усклађено
	10R	63.3		Усклађено
	11R	91.3		Усклађено
	12R	118.2		Усклађено
	13R	58.7		Усклађено
	14R	158.1		Усклађено
	15R	-		Усклађено
	16R	179.4		Усклађено
	17R	315.9		Усклађено
	18R	152.5		Усклађено

*МДК- максимално дозвољена концентрација

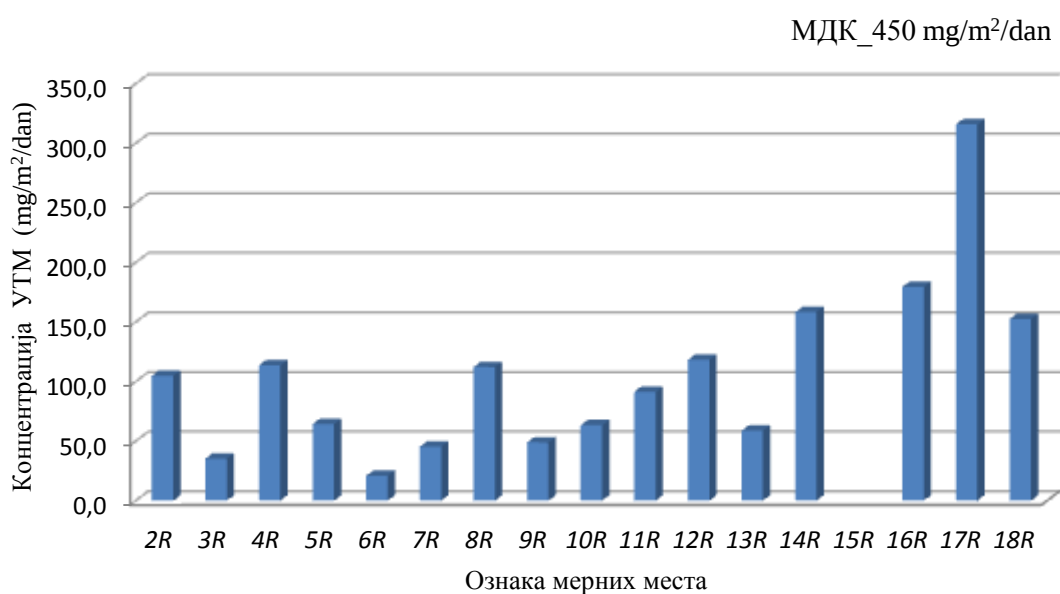
Напомена:

Усклађеност резултата мерења са законском регулативом - Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл.гласник РС“ бр. 75/10,11/10 и 63/13): Прилог XV - Одељак А -Максимално дозвољене концентрације;
Приказани резултати мерења представљају концентрације наменских мерења/узимања узорача загађујуће материје (укупне таложне материје) у 2019.-ој години у зони утицаја предметног постојења на квалитет ваздуха

**Укупне таложне материје**

У току периода узорковања 05.03. - 01.04.2019. (27 дана), на 17 мерна места, у зони утицаја погона Огранка РББ - SERBIA ZIJIN BOR COPPER DOO BOR, концентрација укупних таложних материја у ваздуху кретала се у опсегу:

- од **20.8 mg/m²/дан** до **315.9 mg/m²/дан**



Слика 22. Резултати концентрације УТМ у ваздуху, на 17 мм, у зони утицаја погona Огранка РББ - ZIJIN BOR COPPER DOO BOR



12. ЗАКЉУЧАК

КОНСТАТАЦИЈА О ИЗМЕРЕНИМ КОНЦЕНТРАЦИЈАМА ЗАГАЂУЈУЋИХ МАТЕРИЈА

Анализа резултата концентрације загађујућих материја у ваздуху, у зони утицаја погона Огранка РББ, са оценом у односу на максимално дозвољену концентрацију извршена је у складу са *Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл.гласник РС“ бр. 75/10, 11/10 и 63/13)*:

- *Прилог XV - Одељак А - Максимално дозвољене концентрације.*

На основу приказаних резултата концентрација УТМ, може се констатовати следеће:

- Садржај укупних таложних материја је најнижи код мерног места **6R** - Бачиловић Драгослав ($20.8 \text{ mg/m}^2/\text{dan}$), а највиши код мерног места **17R** - Илић Драгослав ($315.9 \text{ mg/m}^2/\text{dan}$).
- У односу на прописану максимално дозвољену концентрацију за заштиту здравља људи у случају наменских мерења ($450 \text{ mg/m}^2/\text{dan}$) - за период усредњавања - један месец, повећане концентрације укупних таложних материја нису забележене.

БИТНЕ НАПОМЕНЕ

Резултати мерења концентрација загађујућих материја (Извештај о испитивању квалитета ваздуха бр. 25699-19) односе се искључиво на предметна мерна места, за период узорковања 05.03.-01.04.2019.године.

ПРИЛОЗИ

1. *Дозвола за мерење квалитета ваздуха Министарства заштите животне средине бр. 353-01-00693/1/2017-17 од 03.07.2018.*